

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár egy évre 2 frt, félévre 1 frt.

A méhészetre vonatkozó közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czímzendők. Kolozsvár, (Belmagyarutca 2. sz.)	Rendes tagok 2 frt, körli tagok 1 frto fizetnek, melyért a „Méhészeti Közlöny“-t ingyen kapják.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Meghívó

a magyar, német és osztrák méhészeknek, gróf Bethlen András m. kir. földmívelési miniszter ur ő nagymlt. védnöksége alatt Budapesten tartandó XXXVII. vándorgyűlésére.

A német, osztrák és magyar méhészek az 1891-ik évben Lübeckben tartott XXXVI. vándorgyűlésén elhatározták, hogy a legközelebbi XXXVII. vándorgyűlést 1892. év szeptember havában Budapesten, Magyarország fővárosában fogják megtartani.

A magyar méhészeti egyesületek ezen határozatot örömmel fogadták, és a vándorgyűlés, valamint az ezzel kapcsolatos kiállítás előkészítésére egy külön előkészítő bizottságot küldöttek ki, mely mindent el fog követni, hogy a Budapestre jövő méhésztársak méltó fogadtatásban részesüljenek s ittlétük idejét hasznosan és élvezetesen tölthessék el.

Az alulírottak a magyar, német és osztrák méhészeket és a méhészet iránt érdeklődőket, mind a vándorgyűlésre, mind pedig a kiállításra szívélyesen meghívják.

A kiállítás programja a mult számban közöltetett.*

A vándorgyűlés programja pótlólag fog nyilvánosságra hozatni.

* Mint melléklet küldetett meg a „Bejelentési“ ivvel együtt. T. olvasóinkat kérjük, hogy becses aláírásukkal ellátva, minél előbb hozzánk származtatni sziveskedjenek.

Szerk.

A kiállítás céljaira a m. kir. kereskedelmi miniszter ur a kereskedelmi muzeum helyiségét, nevezetesen: a budapesti városligeti iparcsarnok közép részét díjtalanul a bizottság rendelkezésére bocsátotta és a kiállítás rendezéséhez a kereskedelmi muzeum igazgatóságának közvetlen közreműködését készséggel engedélyezte.

Ennek következtében a kiállítás a nevezett muzeum igazgatósága által és a magyar méhészeti egyesületek részéről a vándorgyűlés és kiállítás előkészítésére kiküldött bizottság által egyetértőleg fog rendeztetni.

Figyelembe véve azt, hogy térdijak nem fizettetnek, hogy a kiállítási tárgyak 50 százalékos díjmérséklés mellett szállíttatnak, hogy a kiállítók felszerelési díjakkal vagy más költségekkel. asztalokért vagy állványokért nem terhelhetnek, s végre, hogy érmek és díjak jelentékeny számban fognak rendelkezésre állani: azon reménynek adunk kifejezést, hogy a méhészek egyuttal mint kiállítók is minél nagyobb számban lesznek szivesek megjelenni.

A vándorgyűlést illető tudakozódások alulírt »Előkészítő Bizottsághoz«: Budapest, Lónyay-utca 4/c szám alá intézendők.

Budapest, 1892. évi május kavában.

A vándor-egyletnek Németország részéről választott állandó elnöke:

Vogel Vilmos.

A vándor-egyletnek Ausztria és Magyarország részéről választott alelnöke:

Lovag Dr. Beck Pál,

cs. kir. miniszteri osztály-tanácsos.

A XXXVII. vándorgyűlés elnöke:

Ráth Károly,

Budapest főváros főpolgármestere.

A XXXVII. vándorgy. előkészítő-bizottságának elnöke:

Máday Izidor,

m. kir. miniszteri osztály-tanácsos.

Mit tartunk a Neiszer-kaptár és kezelési mód felől?*

Jelige: „Non respondet opinioni calculus!”

Nagyon tisztelem a szép szót is, de a számítást többre becslöm, különösen minden oly esetben, melyben a természet törvényeinek gazdálkodási dolgokra való alkalmazásáról van szó. A méhészet a gazdálkodásnak egyik — bár nagyon szerény — ága

* Olvasóink bizonnyal szivesen veendik, ha a kérdésben levő Neiszer-kaptár kérdését több oldalról is megvilágítva olvashatják. — Lapunk az elvek harezának mindég készséggel áll nyitva. Ezért adjuk készséggel az ellenvéleményen levő írónak czikkét is. Szerk.

lévén, legegységben a természetnek abban érvényesülő törvényeit kell számba vennünk s intézkedéseinket ezekhez alkalmazni. Ha az ember ezek mellett saját céljainak érdekében befolyást akar gyakorolni, célját csak úgy érheti el, ha a természet illető ismeretes törvényei szerint lefolyó életfolyamatba csak segítőleg, irányadólag, a céljához vezető utban felmerülő esetleges akadályok eltávolítása s a természetes szükségleteknek tőle telhető biztosítása által lép közbe, minden más, az élet természetes folyamát gátló beavatkozástól pedig nemcsak maga tartózkodik, hanem ily káros befolyásokat mindenképpen megakadályozni s elhárítani iparkodik. Ezt kell szem előtt tartanunk, ha a méhek lakául használandó kaptárokat s az ezekben való méhészkedési módot czélszerűségük tekintetében bíráljuk.

Implicite és explicite.

Midőn Sötér Kálmán urnak »Mit tartsunk a Neiszer-kaptár és kezelésmód felől« című dolgozatának megjelenéséről értesültem, azon jeles cikkek írójától, melyeket Sötér a Méhészeti Lapok évfolyamában ez előtt közzétett, csak ily szilárd alapokra alapított tudományos bírálatot várhattam s alig vártam, hogy elolvashassam. Midőn azután a füzetke kezemhez jutott s feszült érdeklődéssel olvastam, valóban megdöbbsentem rajta, mert midőn Sötér ur abban azt mondja, hogy Neiszer maga implicite beismeri, hogy kaptárában nem igen szaporodnak a méhek, alaposan félreértette vagy félremagyarázta a dolgot. Pedig ez az állítása mintegy kiinduló és sarkpontját képezi bírálatában uralkodó balvéleményének.

Midőn Neiszer az ő kaptárát s ebben való méhészkedését megismertette, bizonyosan megmagyarázni akarta azt méhésztársainak, nem pedig őket félrevezetni vagy felültetni. Ezért helyesebb azt keresni nyilatkozataiban, hogy mit mond félreérthetlenül, explicite későbbi nyilatkozataiban is, nem pedig azt, hogy mit lehetne első nyilatkozatainak talán nem eléggé szabatosan s tisztán értelmezett részleteiben elfedve, implicite belémagyarázni, szóval ne kapaszkodjunk szavakba, hanem tanulmányozzuk a lényegét! — Én legalább nem szeretek jurare in verba magistri, hanem megszoktam higgadtan mindent megvizsgálni s a jót elfogadni, bár honnan s bár kitől is származzék. — Megpróbálom

tehát a Neiszer-féle kaptárt s kezelésmódot úgy megismertetni, á mint én azt Neiszer és követői újabb nyilatkozatai alapján felfogtam.

Neiszer méhészkedési módja t. i. lényegesen különbözik a közönségesen elterjedttől, hogy ő évről-évre felujítja az áttelelt méhcsaládok anyáit s egy már egyszer áttelelt anyát csak kivételes esetben teleltet be másodszor is, iparkodván e mellett az áttelelt anyák termékenységét — a menynyire ezt kaptárának belső térfogata megengedi — kihasználni s a lehető legrövidebb idő alatt népeit erősekké nevelni. Ezért rakja le a befedett fiasítást a még üres méztérbe s tölti be helyét a fiasítóban üres lépekkel. Sötér ugyan Neiszer régi nyilatkozatai szerint azt mondja, hogy Neiszer a mézes lépeket rakja le a méztérbe; tavasszal azonban a még szükre fogott fiasítóban méz és fiasítás ugyanazon lépeken szokott lenni. Az anyák felujítását a múrajoztatás, vagyis a már a lehetőségig megnépesedett áttelelt családok ketté osztása által hajtja végre. Ezen múrajoztatás nála tulajdonképen nem szaporitást, hanem az előre megállapított számu méhcsaládok megifjítását s megerősödött fiatal népességgel való beteleltetését czélozza. Ezért távolítja el, öli meg közvetlenül a beteleltetés előtt az öreg anyákat s egyesíti népeiket megint a nyáron fiatal anyát nevelt testvércsaládokkal. Az áttelelt anyák ezen felujítása tehát oka annak, hogy Neiszer az áttelelt családokat nyáron kettéosztja s télire megint egyesíti. Ez az oka annak is, hogy Neiszer elhagyta az egyes kaptárookban való méhészkedést és szerkesztette az ő kettős, illetőleg négyes kaptárát. A négyes kaptár a Neiszer-féle mód szerinti méhészkedésre azért czélszerűbb mint a kettős, mert télen a két-két szomszédos osztálybeli méhcsaládok a közös fal felé huzódnak, hogy egymást melegítsék. Ezért helyezi Neiszer a családok kettéosztásakor a régi anyákat a szélső osztályokba s hagyja az új fiatal anyát nevelendő családokat a közbenső osztályokban. Midőn azután ősszel a régi anyákat megöli és családjaikat az új anyákat neveltekkel egyesíti, a meganyátlanítottak a szélső osztályokból megint a közbensőkbe kerülnek az új fiatal anyásokhoz, a hol melegebben telelhetnek, mint a szélsőkben telelhetnének. Ez tehát rendszeres eljárás s ennek folytán Neiszer méhészkedési módját, ha nem is új elméletnek, de joggal s helyesen Neiszer-rendszernek is mondhatni. Hogy a kaptár a benne

lakó méhcsaládnak népességben való szaporodását nem gátolja, azt számokban is lehet kimutatni.

Hogy Neiszer kaptára a Neiszer méhészkedési módja szerinti eljárások végrehajtására alkalmas és előnyös, azt Sötér is a kaptár jó oldalának mondja s alig egy oldallal tovább már megint rossz oldalának állítja azt, hogy e kaptár használata mellett oly annyira szüksége van a műrajok készítésére s ősszel megint a családok egyesítésére! pedig ezen eljárást Dzierzon is jövedelmezőbbnek mondja, mint a milyen a közönséges méhészkedési mód s az ő kettős, vagyis ikerkaptárban méhészkedőknek is ajánlja. * Ebből eléggé világos, hogy Sötér nem fogta fel, nem értette meg Neiszer méhészkedési módjának lényegét! Az a megjegyzése pedig, hogy Neiszer azt gondolja, hogy a méhészet célja csak az lenne, hogy mézet és viaszt nyerjünk, nem pedig, hogy a méhek is szaporodjanak, azt hiszem Sötér urnak akarata ellen surranhatott csak ki a tollából; mert tényleg a méhek jobban és korlátlanabban szaporodhatnak a Neiszer-féle kaptárban és kezelési mód mellett, mint a Sötér-féle kaptárban Sötérnek a fiasítást megszorító kezelési módja mellett, melyet Sötér a Neiszer-féle kaptárral s méhészkedési rendszerrel szemben követendő mintául állít fel. Ezt könnyű számokban is kimutatni, de ezzel korántsem akarom Sötér méhészkedési eljárását ócsárolni; sőt köszönéttel veszem megismertetését, melylyel bizonyosan sok méhésztársunknak kedves szolgálatot tett. De azt tartom, hogy Amicus Plato, sed magis amica veritas!

Neiszer méhészkedési rendszere lényegében a nyár idején két osztályt kell megkülönböztetni. Az egyik osztályban vannak olyan családok, melyek áttelelt anyákkal bírnak, míg a másikban azok foglalnak helyet, melyek az idén nevelnek vagy neveltek maguknak fiatal anyákat.

Az áttelelt, tehát másodéves anyák családjai új családág — raj — előkészítésére irányítják minden erejüket, a mivel az élelemgyűjtés is kiváló szükségképpen együtt jár; míg azon családok, a melyek az idén új anyát neveltek maguknak, természetüknek megfelelően iparkodnak mindennek előtt a munkásnép neve-

* Zwillingstock p. 56

lésére szükséges kelléket a fészket, tehát csupa munkás-sejtekből álló lepeket építeni, a mihez már akkor fognak hozzá, mikor az új anyák még bölcsőikben fejlődnek. A méhésaládok e két osztályának e kétféle természetes irányban való működését iparkodik Neiszer a méhészet céljaira fel- és kihasználni. A másodéves anyák családjai annál gyorsabban fejlődnek népességben, annál szaporábban gyűjtik az élelmet, minél kevesebb időt kell fészük kiterjesztésére fordítaniok.

Neiszer felhasználja az új anyákat nevelő és a fiatal anyával bíró erős családoknak építési hajlamát, hogy a tőlük elszedett, csupa munkás méhsejtekből álló lepeket a másodéves anyákkal bíró családoknak abban a mérvben beakassza, a melyben fiasításuk fejlődik s költőfészük kiterjedésre szorul. Oly család pedig, mely nem épít, hanem csupa munkás-sejtekből álló kész lepeket kap, természetesen heresejteket sem épít, ha csak a beakasztott lepeket meg nem esonkítjuk, hogy helye legyen hová heresejteket építeni, a mi esetleg szükséges is lehet. De erős népek bőséges mézhordás idejében nagyon hajlandók heresejtes lepeket építeni, talán azért, mert a nagyobb sejtekből álló lép kevesebb viaszból telik ki s gyorsabban készül el, mint az apróbb munkás-méhsejtekből álló, s így viaszban, időben s munkában takarékoskodva, jobban bírják a mézhordást kihasználni. E tekintetben jegyzi meg Neiszer,* hogy ha ilyen esetben a heresejtes lépek építését meg akarjuk akadályozni, nem czélszerű csak 2—3 lépkezdetes keretet beakasztani, hanem 2—3 lépnek kivételével, minden kiépített lépet kell a fiasitóból kiszedni s a méztérbe áthelyezni, a fiasítóban pedig, — a hol természetesen az anya is bennhagyandó — az ennek folytán megüresedett helyeket lépkezdetes keretekkel betölteni: tehát a családot mintegy rajállapotba helyezni.

A már befedett fiasításos lepeket Neiszer egyáltalában szedi ki a fiasitótérből s helyezi át a méztérbe, hogy a fiasítás itt keljen ki, helyüket a fészekben üres, esetleg az idén új anyát nevelt családoktól elszedett kiépített új lépekkel betöltvén, hogy az anya üres lépek hiányában a petezésben fenn ne akadjon s a fiasítás minél szaporábban fejlődhessék. A fiasitóból a méztérbe áthelyezett befedett fiasítás itt kikelvén, a megüresedett sejteket a gyűjtő méhek

* Bienenzucht p. 62.

azonnal töltik meg mézzel, ha a virány eléggé mézel. Neiszer ennek következtében már ekkor is kipergeti a megtelt lépeket, ha ennek szüksége mutatkozik.

Hogy a fiasitótérből kiszedendő lépeket a méztérbe helyezni lehessen, alkalmazta Neiszer a két térben az egyenlő méretű kereteket, s hogy ezen áthelyezés minél kevesebb munkával s idővesztéssel járjon, alkalmazott mind a két térben csupán egy-egy sor lépet; mert kevesebb léppel kevesebb idő alatt hajthatók végre a szükséges kezelési miveletek. Ezen lépcszerelési miveletek azonban az én nézetem szerint a kaptárnak — az anya legszaporább fiasítási időszakában való petézési képességéhez mérve — elég csekély térfogata által vannak csak indokolva, s elegendő nagy térfogatu kaptárban elhagyhatók. Nagy térfogatu kaptárban azután csak a fiasitótérben lenne szükséges a nagy egészkeretű lép, a méztérben ezen esetben a könnyebb kipergetés végett fél, sőt harmad hosszúságú keretes lépek is vehetők két, illetőleg három sorban használatba, a mint ezt a svajcziak is teszik.

Neiszer az által, hogy a másodéves anyák fészkeiből a befedett fiasítást kiszedi s a méztérbe helyezi, helyébe pedig üres lépét tesz, az illető anyák petézési tevékenységét s termékenységét fel- és kihasználja, népeiket nagyra neveli s munkaképesekké teszi. A méz- és virágporgyűjtésben kimerülő s ennek, valamint az időviszontagságai folytán is tönkre menő munkás méheket folyton pótolgatja mindaddig, míg a főhordás idejében a méznek feltorlódása csak tömeges pergetéssel hárítható el s minden egyéb miveleteknek szünetelni kell.

A másodéves anyával bíró méhcsalád így kezelve sokkal több mézet gyűjt, mint a közönséges méhészkedési mód szerint egyleti kaptárokban kezelt két család; de azért az első éves vagyis idei anyával bíró család is fejlődik s begyűjti az élelmére szükséges virágpórt és mézet, sőt ennél többet is, míg ezen felül a másodéves anyát szép s rendes munkáméhsejtekből álló lépépitményével gyámolítja.

Neiszer méhészkedési módjának lényegét Sötér egészen mellőzi vagy fel sem ismerte, hanem megmarad a fentidézett implicatio mellett, melynek alapján birálatát folytatva közbevetőleg azt mondja, hogy ő »csak természetes, vagy műrajokkal, vagy

épitményeik elszedése által rajállapotba helyezett családokkal épített.« Hát hiszen Neiszer is csak ezt teszi! s ez utóbbinak tekintetében azt mondja, * hogy addig, míg nincsen elég lépes kerete, ő csak a legerősebb családokkal épített és pedig jó hordás idejében raj állapotba helyezvén őket, azaz, elszedvén tőlük a fölül elhelyezett fiasitóból minden lépet, kettő-háromnak (ezek közt az elsőnek, mely csak mézet s virágpport tartalmaz, és annak, melyen az anya van) kivételével s beakasztván azokat az alul elhelyezett méztárba, a fiasitótér megürült helyeit lépkezdetes keretekkel tölti be. A lépekkel lehelyezett azon fiatal méhek, melyek a lépekben lévő fiasítás ápolásánál feleslegesek, visszahúzódnak a fiasitóba az anyához s hozzáfognak az építéshez. Ebben a részben tehát nincsen eltérés Neiszer és Sötér eljárásai közt, pedig ez a lényeges dolog, nem pedig az implicatio.

Neiszer az itt kifejtett és megokolt méhészkedési terv s kezelési eljárások — szóval: az ő méhészkedési rendszerének kényelmes keresztülvitelére az egyleti kettős kaptárt alakította át, megtartván belvilágának magasságát és szélességét, de mélységét 53 cm-re nagyobbította; kereteit pedig gyakorlati tapasztalatai alapján ** oda módosította, hogy az egyleti szélesség megtartása mellett magasságukat 26 cm-re határozta meg. A fentemlített gyakorlati tapasztalatok pedig a következők:

a) Egy természetes raj az egyleti kaptárban a 37 cm. magas egész keretű osztályba helyezettvén, népességéhez képest 6—8 keretet épít ki néhány nap alatt a keret hosszának körülbelül két harmadáig, azaz 26—28 cmnyire.

b) Ellenben egy ugyanolyan raj, hasonló kaptárban két sorban egymás fölött függő (18·5 cm. magas) félkeretekre helyezettvén, néhány nap alatt szintén csak 6—8 félkeretet épít ki, úgy hogy az a) család építménye körülbelül 8000 □ cm. lesz, míg ellenben a b) családé csak mintegy 5000 □ cmt tesz ki; mert az a) család megszakítás nélkül folytathatja munkáját, míg a b) család a rövid keretek végére érve, ott megakadt s abba hagyta munkáját. Mire a két család első fiasítása kikelt, mind a kettő nagyon megfogyott; de a fiasítás kikelésével az a) család kétszer annyival szaporodott,

* Bienenzucht p 34—35.

** Méhészeti Lapok 1891. p. 87.

mint a b) család s ez utóbbi nem is volt képes az a) családot sem építményben, sem fiasításban s annál kevésbé a várható haszon tekintetében utólréni. A félkeretek tehát nem czélszerűek a fiasítótérben. Ezt Neiszeren kívül igen sok tapasztalt s ugy elméleti, mint gyakorlati bő ismeretekkel bíró méhészt — ezek között Dzierzon* — is állítja. Neiszer ezen megfigyelése minden kétségen kívül helyes, mert az elméleti számítással is összevág.

Számítsunk hát!

A közönségesen jó rajnak mondott közészerű nagyságu raj körülbelől 5 egész keretű lépet szokott belepni s megközelítőleg 2 kgrmot nyomni. Ha a raj csomóba huzódva 5 keretet belep, e tojásdad csomó vastagsága $5 \times 3 \cdot 5 = 17 \cdot 5$ cm., hosszúsága pedig Gerstung szerint $3 : 5 = 17 \cdot 5 : x = 29$ centiméter lehet. Számba véve azonban még azt is, hogy az öregebb méhek a belakolás után mindjárt kezdenek a gyűjtéshez, az alakult csomó valamivel kisebb lesz s ennek megfelelően a kiépítendő fészkek első terjedelme is. A csomóban ellepett lépeken kívül, melyekre a tojásdad alaku költőfészkek kiterjed, még két fedőlépet is — egyet a fészkek előtt, egy másikat a fészkek mögött — szoktak kiépíteni; mert e nélkül a tojásdad költőfészkekben kikelő méhek nem férnének el a fiasítótér lépközeiben, mint ezt a számítások igazolni fogják. — Az, hogy néhány nap alatt csak 6—8 lép épül ki 26—28 cm. hosszura, ez által tehát az egész hosszú keretekre nézve igazolva van. Hogy egy raj a fészkebe eső egész kereteket egészen az alsó léczig tele építhesse, annak oly nagynak kellene lenni, hogy tojásdad csomóba összehuzódva, e csomója 36 cmnyi hosszú és $5 : 3 = 36 : x = 21 \cdot 6$ cmnyi vastag legyen. Az ennek megfelelő költőfészkek terjedne azután $21 \cdot 6 / 3 \cdot 5 = 6$ lépre, azaz 5 közbenső lépnek mind a két oldalára s két szélső lépnek csak a belső oldalára, valóban tehát mégis 7 lépre. Ezért ennek a rajnak nem 2 kgr, hanem legalább is $5 : 6 = 2 : x = 2 \cdot 4$ vagy 2·5 kgrnyi súlynak kellene lenni. A 28 cmnyi hosszúságban kiépített 7 lép és a lépközök együttvéve $7 \times 3 \cdot 5 \times 28 \times 22 \cdot 5 = 15435$ köbcéntimétert képviselnek. Az e fiasítótérben alakuló tojásdad költőfészkek vastagsága lesz Gerstung szerint $5 : 3 = 28 : x = 17$ cm, és térfogata $17^2 \times 28 \times 0 \cdot 5236 = 289 \times 28 \times 0 \cdot 5236 = 4236$ köbdeciméter vagy liter; a fiasítótérnek a tojásdad költőfészken

* Zwillingstock p. 27.

kivül eső léprészeinek térfogata tesz tehát $15 \cdot 435 - 4 \cdot 236 = 11 \cdot 199$ köbdecimétert vagy litert. Ezen a tojásdad költőfészken kívüli léprészek sejtjeibe szokták a méhek a fiasítás s a költőméhek számára szükséges élelmet eltárolni. Ezen élelmentár tehát nagyobb terjedelmű, mint maga a költőfészek.

Neumann Samu.

(Folyt. köv.)

Műraj-készítés.

E b. lapok mult számában leírja Kralovai, hogy miként készít műrajt. Minthogy az ajánlott módot én is igen sikeresnek tapasztaltam, az ellen nem volna kifogásom, ha egy körülményt nem kellene szem előtt tartani, t. i. azt, hogy az igen elterjedt 3-as, 6-os és 9-es kaptárokra is alkalmazható volna. Ezeknél ugyanis az ajánlott helycsere nem érvényesíthető. Kralovai csak a Bodor féle kaptárokra levén figyelemmel, azt hiszem, jó szolgálatot teszek, ha a minden esetben alkalmazható műraj-készítés módját is előadom, és soraimnak szorít a becses M. K. t. szerkesztője egy kis tért.*

A M. Közlönyben a műraj-készítés módja már le volt ugyan írva, s én a magam részéről azon kellemes helyzetben is vagyok, hogy a megfelelő számokat olvashatom; ugyde az erdélyrészi méhész-egylet tagjainak száma az utóbbi időben annyira felszaporodott, hogy becses lapját, a mint tudom, másfél ezer példányban nyomatja, míg előbb alig volt annak felére szüksége: tehát mindazok, a kik az egyletbe később léptek be, ama hasznos gyakorlati utmutatásnak nincsenek birtokában. De ettől eltekintve is, kívánatos, hogy az ifjabb nemzedék az eljárások egyes fogásaival újabb tapasztalatok alapján szerzett ismeretek elsajátításához is találjon módot és alkalmat.

Tárgyamra térve tehát, én a következőt ajánlom:

1. Keressük ki az anyát s azon kereten, a melyen van meghagyva, tegyük ezt az üres kaptárba, és pedig a röplyukhoz alul. Adjunk még 3—4 keretet fiasítással s legalább egy keret mézet ez új családnak. Ezeken kívül függesszünk be akár lépkezdéses, akár egész műléppel ellátott kereteket, a többi keretekről pedig seperjük be a méheket a rajhoz, míg a lesepert kereteket helyezzük vissza a régi (anya) kaptárba (én e lesepréshez vizes tollseprőt használok)

* Ugy ennek, mint máskor irandó b. cikkének is szivesen. Szerk.

s a kivett 5—6 keret helyett vagy üres kiépített, vagy múltépes keretet adok az anyakasba is. Minthogy azonban a rajból az öreg méhek az anyakasba visszarepülnek s a szükséges vízzel 3—4 napig magukat nem tudnák ellátni, adok nekik az ablakhoz hátul egy keret vizet is. Ezután lezárom az ajtót. A rajjal több dolgom nincs. Az anyakaptárt azonban 9—10 nap múlva megbontom s az épített anyabölcsőket, egy kivételével, megsemmisítem, hogy ne legyen másodrajom. Később utánna nézek a törzsnek s a fiatal anyát már petézési munkában találok.

2. Az anyát kikeresem s külön félre teszem, a fiasításos keretből pedig úgy, a mint méhvel meg vannak rakodva, a legszebbeket átrakom az üres kaptárba. Csak arra ügyelek, hogy apró 2—3 napos fiasítás is legyen az átrakott keretekben, 6—7 pár ily keretet átrakva, adok még 1—2 keret mézet is nekik, az ablakhoz hátul végre egy keret vizet. Az anyával félretett keretet aztán visszateszem a régi kaptárba s utánna, ha van, kész üres kereteket, ha nincs, a visszarakott keretek közé egy-egy múltépes keretet teszek. Ezzel lezárom az ablakot s a múraj kész. 8—10 nap múlva megnézem a rajt, a felesleges anyabölcsőket kivágom. Ritkán van rá eset, hogy a termékenyülés céljából kirepült anya elpusztuljon.

Ezen két eljárás mellett a kaptárokat helyükről nem kellvén elemelni, kényelmesen csinálhatunk múrajt bármily szerkezetű kaptárban.

Turcsankai.

Apróságok.

(Zágoni J.)

Gyümölcsfáink teljes virágzásban vannak, a legszebb szélcsendes derült napok járnak és daczára ezen kedvező állapotnak méheim a kaptárt csak szorványosan hagyják el, nem igen mennek munkára; sőt néhány család fiasítását nagyban kezdi kihányni, a minek okára nem tudok reá jóni. Mi lehet az oka és hogy segíthetnék a bajon, mert ha ez így tart, méhesem végpusztulással van fenyegetve?

Felelet. Bizony sajnos, hogy egész Erdélyrészünk ezen bajban szenved. Oka ennek semmi más, mint a rendkívüli nagy légnyomás. A virágok a legkisebb légnyomás mellett fejlesztenek legtöbb mézet; ennek emelkedésével majdnem aránylagosan csökken a mézfejlődés. Ilyen alkalomkor bizony méheink segítségünkre szorulnak,

mert rendelkezzenek bár mennyi mézkészlettel, ha a természetben nem találnak, megijednek és fajfenntartási ösztönük fölé emelkedvén önfenntartási ösztönük, ez utóbbit biztosítandók, fiasításuk legyilkolásához kezdenek.

Segítünk a bajon úgy, hogy naponként negyedrészen hígított mézzel etetjük. Ezzel méheinket tévutra vezetjük, mert azt hiszik, hogy az etető helyen mindig bő nektárt adó virágokra találnak. Néha megtörténik, hogy a méhészt nem rendelkezik etetni való mézzel és községében csakis csömöszöltet árulnak. Ilyenkor főzőn cukorból szirupot és etesse azzal. Vagy szükség esetén vegyen ki az ily családok készletéből, melyeknél bőven van és azt kipergetve s kissé hígítva újból adja vissza, illetőleg az etetést eszközölje azzal, csak hogy a családok okvetlen etetve legyenek.

Vegyesek.

— *Mai számunkban* a német, osztrák és magyar méhészek XXXVII. vándorgyűlése elnökségének »Meghívóját« közöljük. Kérjük egyúttal t. méhésztársainkat, hogy a múlt (II.) számban megküldött programot és bejelentési ívet b. figyelmükre méltassák s a mint azt már jeleztük, pontos kitöltés és aláírásukkal ellátva, származtassák hozzánk (az erdélyrészi méhésztársulat elnökségére címezve), hogy innét együttesen legyen a jelentkezők névsora felküldhető a Bpsten ülésező előkészítő bizottsághoz. Reméljük, hogy minél számosabban fognak ügybarátaink a nemzetközi gyűlésen és kiállításon megjelenni. Hisz az ezen való részvételnek előnyeit kellőleg méltatni nem is tudja, a ki hasonló alkalmakat már személyesen nem ragadott meg.

— *Franzen Mihály* hirdetését olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Szerkesztésért felelős: **Turcsányi Gyula.**

H i r d e t é s.

Mézet vesz

1—1

Franzen Mihály tanító és méhésztárs Zsombolyán (Torontál-megye). — Az ár megjelölése és minta kéretik.

Nyom. Gámán J. örök. Kolozsv.